

פרוטוקול מס' 2/ב'

מישיבת ועדת הפנים
שהתקיימה ביום ג', ז' בכסלו תשי"ג
- 25.11.52, בשעה 8.30.

נוכחו:

- נ. חת - יו"ר
- ע. אסף
- אל. זועבי ס"ף אלדין
- י. בן-צבי
- ד. הכהן
- י. חביבי
- י. ישעיה
- א. כלפון
- ח. לנדאו
- ג. טועדי
- א. פרי
- י. קליבנוב

מזכירים:

- מר רוטנברג - מסדר הפנים
- מר שוחטמן - " "
- מר טילברסטון - " "
- מר זילביגר - מסדר המספטים
- מר רוזן - מנהל המחלקה ליטובי עולים במסדר הפנים.
- מר לנדמן - מנהל המחלקה לפיעוטים במסדר הפנים.

סדר-היום:

(א) הסבר מטעם מסדר הפנים בעניינים כדלקמן:

- 1) פיצור ועד ראש העין.
- 2) חלוקת כספי הענקות לייטובי עולים.
- 3) שביתת עובדי עיריית נצרת.

(ב) השאלה התקנונית ביחס להעלאת הצעות לשה"י לדיון בוועדה, שלא הועברו על-ידי סליאת הכנסת.

(ג) מישיבות הוועדה.

היו"ר נ. חת:

אני פותח את הישיבה.

על סדר יומה של הוועדה הועמדו שלושה מעיפים אשר למעשה אחד מהם לא התקבל בהחלטת הוועדה, אלא עקב דחייתו של מר רוטנברג בישיבה האחרונה. בישיבה זו החלטנו כמו-כן להטיל על יו"ר הוועדה לברר את השאלה התקנונית. דיברתי ביחס לזה עם יו"ר ועדת הכנסת, מר בר-רב-האי, עם מזכיר הכנסת מר ריזטי ועיינתי גם בתקנון הכנסת. התקנון הונח על שלחן חברי הכנסת והוא מחייב. בהתאם להחלטנו עלינו לשמוע היום אינפורמציה ביחס לשלוש ההצעות שהוצעו ולא להכנס לעצם העניין. אחרי שנשמע את החסברים נחליט לצד הפרוצדורלי.

ועדת הפנים
25.11.52

זי.

ד. הכהן:

בטרם שנעבור לסדר-היום, ברצוני לעמוד על שתי נקודות, מאחר שלא נוכחתי כאן במחצית השנייה של הישיבה האחרונה. אנו קבענו ועדת מטרה לגבי בעיית המיעוטים, אגב, אני מוכרח להודות, כי לא ברור לי עוד מה תהיה עבודתה של ועדה זו. באיזה שאלות של המיעוטים ידונו? שאלות רבות בשטח זה אשר מספלות בהן ועדות כנסת אחרות, ועדת החינוך והתרבות, ועדת החוץ והבטחון ועוד. על-כל-פנים יש להניח שביחס לזה יסתדרו הדברים בתוך הוועדה.

נוסף על כך ברצוני לערער על זמן ישיבת הוועדה שבקבע לשעה 14.30. אני, ויש לטער שעוד רבים מחברי הכנסת, מתקשים למצוא את הזמן לישיבות ועדות המטרה. אנו יושבים מטעה 8 בבקר עד שעה 12 בלילה, כי אחרי ישיבת מליאת הכנסת אנו מתכנסים לישיבת סיעה, ולדעתי, אי-אפשר לעשות מאמץ כזה.

שנית, אני מבקש לצרף לוועדת המטרה למיעוטים את חבר הכנסת כלפון. אני מציע זאת בעיקר לרגל נסיונו וידיעתו בסאלה זו, ומסוגל שזמנו פנוי יותר. לא נעלם ממני, כמובן, שלסיעתי ישנו שני באי-כח בוועדה זו, אולם אין בזה שום סטייה ואני סניח שהחברים יסכימו לזה.

היו"ר ב. חת:

אני חושב שההצעה לעצם העניין היא בכבודה, ואם אין כל התנגדות לזה נקבל זאת.

הוחלט:

הוועדה מצרפת את חבר הכנסת כלפון אל ועדת המטרה לעניני המיעוטים.

ביחס לבקשתו השנייה של חבר הכנסת הכהן, לדחות את ישיבת ועדת המטרה שבקבע להיום בשעה 14.30, אני מבקש את חבר הכנסת הכהן לעשות בכל זאת מאמץ ולהשתתף בה היום. ביחס לעתיד, אולי נמצא פתרון.

א. כלפון:

אני מציע לפנות אל מזכירות הכנסת על-מנת לתאם את זמני ישיבות הוועדה ולטנוע התנגדות.

היו"ר ב. חת:

בענין זה דנו כבר בישיבה הקודמת בשעה שדובר על קיום ישיבה נוספת, ולא יתכן לחזור על כך בכל ישיבה. אני מוכן בענין זה לשבת טוב עם מר אסף ועם מר צידון ולבדוק את התסבוכ. כן הובעה הדעה, בישיבה האחרונה, לייצל את ישיבות הוועדה ולדייק ולחסוך על-ידי כך זמננו.

אני מציע לעבור לסדר-היום. עלינו לשמוע הסברים מטר הפנים על הבעיות שהתעוררו בישיבה הקודמת.

מיזור ועד ראש העין:

מר רוטנברג:

בדצמבר 1951 נבחר בפיקוח משרד הפנים ועד מקומי בראש העין, שהיה מורכב מטעם חברים: חמישה מהחזית הדתית (הפועל המזרחי); ארבעה מרשימת ההסתדרות הכללית.

על הוועד הנבחר הוטלה האחריות להפעלת סירותים מוניציפליים במקום, כולל הספקת מים ומאור חשמלי, ומילוי פונקציות של רשות מקומית בזעיר אנפין.

לאחר שהוקם שיכון קבע בחלק ממחנה ראש העין, פנה אגף השיכון לוועד המקומי בתביעה, שימסור את באר המים לחברת "סקורות" שתדאג לצידוד מחדש ולהגדלת תפוקתה כדי שתוכל לספק מים לתושבי המחנה, השיכון והסביבה.

ועדת הפנים
25.11.52

ז"ו

כדי לאפשר לוועד המקומי לקבל על עצמו את האחריות לרשת הפנימית והבטחת גביית תשלומים מהתושבים, תבענו מאגף השיכון סידורים המאפשרים ניתוק נפרד של הפנים לכל תושב במקרה ויסרב לשלם בעד הפנים לוועד המקומי, כך שהוצאות הפנים יכוסו בחלקן המכריע מכספי התושבים ולא מקופת האוצר.

לאחר שבקעו הסידורים הדרושים הורינו לוועד המקומי למסור את מכון הפנים והבאר לרשות אגף השיכון ולחתום על חוזה עם חברת "מקורות". הוסבר לב"כ הוועד, כי הצעתם לקבל את הבעלות על מכון הפנים אינה בת-ביצוע מאחר שדרושות הסקעות רציניות לשכלול הבאר ולהבטחת אספקת מים סדירה לתושבי ראש העין וישובי הסביבה. באם הבאר לא היתה מסתלבת בתוך מערכת הפנים בסביבה היה עלול להיווצר מצב של חוסר מים לתושבים.

לאחר בירורים עם חברי הוועד בהסתתפות המנהל הכללי של סדרד הפנים ומנהל המחלקה לישובי עולים בשלחה הודעה לוועד, כי באם לא ימלא אחר הוראות מסדרד הפנים עד לתאריך כ"ב בחסון ש.ז. (10.11.52) לא ימשיך יותר להכיר בוועד הבוכחי. אנו חושבים שדווקא לגבי ישובים אלה יש לפעול ביתר תקיפות ולחבנם למסמעת ציבורית כה בטעה שלגבי מועצה עירונית וכד' לא היינו פועלים כך.

עם פיצור הוועד נתמנה על-ידי מסדרד הפנים כאחראי לאספקת שירותים סדירה במקום מזכיר הוועד המקומי מר יוסף בלוח. הנ"ל ימשיך בתפקידו עד לבחירת ועד מקומי. כבר ניתנו הוראות להכין רשימת בוחרים בראש העין.

הינו"ר נ. חת:
בקשר להסבר מטעם שר הפנים שניתן זה עתה על-ידי שר רוטנברג - לא החלטנו לדון בגוף העניין. אנו מבקש מאת חברי הוועדה לכוון את הדברים כך שלא יכנסו לעצם העניין.

ע. אסף:
רק בראשית ישיבה זו התעוררה שאלה השאלה בעקבות הדיון בישיבה הקודמת בשה טותר לנו לעסוק ובמה לא. אשר לשאלה זו - בחזור לאחר שבסמע את האינפורמציה.

אנו מציע לשמוע אינפורמציה בכל שלוש העניינים ואחר-כך נדון לאור הבעיה הכללית אם אנו בכנסים לדיון בסמח זה.

י. ישעיה:
אנו מציע לאפשר שאלת שאלות על-טבת להבהיר את האינפורמציה במקופות מסויימים.

הינו"ר נ. חת:
בראית לי הצעת חבר הכנסת ישעיה. החברים ישאלו שאלות ביחס לכל הסבר.

י. ישעיה:
(א) אילו לא פוזר ועד ראש העין עד סת' צריך היה לכהן, בהתאם לעובדה שנבחר בדצמבר 1951 בפיקוח מסדרד הפנים.

(ב) האם תוכל למסור לנו, שר רוטנברג, משהו על הנהלת הכספים של הוועד המקומי הזה? מאחר שבטחנה ראש העין ובסביבתו בפוצה שמועה בעניין זה.

א. פרי:
על סמך איזה חוק פעל מסדרד הפנים בהחליטו לפזר את הוועד המקומי בראש העין?

ח. לנדאו:
באם סבור שר הפנים שפיזור הוועד המקומי בראש העין יש לו תוקף חוקי, האם איננו סבור שבכל זאת יכולה להסצא דרך משפטית לכהון הוועד?

ז"א

מר רוטנברג:

ברצוני להעיר בקשר לשאלה המספטית. הוועד המקומי איבנו גוף מספטי כלל. אין לו כל אחיזה בחוק. קיימת רק החלטת ועדת הפנים להקים ועדים מקומיים, שאינם רשמיים עדיין, על-מנת לעזור למסדר הפנים לנהל את ענייניו במקומות אלה. יוצא מכך, שאין כל אסמכתא חוקית לפיזור. אבל, אני מוכרח להפנות כאן את תשומת לב חברי הכנסת, כי לוועדים מקומיים אלה לא יכולה להיות סמכות וחסינות יותר מאשר לסועצות המקומיות או לעיריות. בהתאם לחוק אין בסמכותו של מר הפנים לפזר עירייה או סועצה מקומית אלא אחרי אתראה. קיים חוק כזה ויש הכרח בחוק זה. על-יסוד זה פיזרנו את הוועד המקומי בראש-העין.

אשר ליתר השאלות שבטאלו, בקטתי את מר רוזן, סנהל המחלקה לישובי עולים במסדר הפנים, לענות עליהן.

מר רוזן:

לשאלתו הראשונה של חבר הכנסת ישעיה, עלי לומר שאחר שאין חוק ביחס לבחירת הוועד - לא צויינה גם תקופת כהונתו, מה שכן נקבע בחוק העיריות. כידוע יושבים התושבים בישובי העולים בדרך כלל באופן ארעי וזהו אחד הקשיים. מסדר הפנים חשב שתקופה זו צריכה להמסך כרגיל 2-3 שנים, אולם למעשה עוד לא עברה תקופה כזו שאפשר היה להודיע על סיום תקופת כהונת הוועד המקומי.

לשאלה השניה של חבר הכנסת ישעיה, היא אינה כל-כך ברורה לי. אני לא שמעתי כל סמועות. בדרך כלל מתנהלים העניינים הכספיים שם כשם שהם מתנהלים בוועדים אחרים. מר הפנים מאשר בראש השנה את התקציב של הוועד המקומי המבוסס בחלק מסוים על הכנסות מקומיות. בראש העין הגיעו ההכנסות המקומיות מססים וכו' ל-25%-20. ישנם מקומות שההכנסות הגיעו כבר ל-30, 40, 50%. וזה תלוי בארבוך במקום. יתר הסכומים באים ממסדר הפנים. יש בידי דו"ח מדוייק של המחצית הראשונה של השנה.

ביחס לשאלת חברי הכנסת פרי ולנדאו כבר נשמעה תשובה על-ידי מר רוטנברג. כל הוועדים יש להם עד היום אופי אדמיניסטרטיבי, אולם כבר מוכן הצו ביחס לזה שיהיה מעין דוגמת הסועצות המקומיות בהגבלות מסויימות. כסו-כן יכלול הצו הטברים ביחס לתקופת כהונתו של הוועד המקומי, שאלת המסים וכו'.

היו"ד נ. חת: שמענו את ההסברים בשאלת פיזור ועד ראש העין ואנו עוברים לסעיף הבא.

חלוקת כספי הענקות ליישובי עולים

מר רוטנברג:

לישובי עולים שמחוז לתחום מוניציפאלי אחראית בסיסרין המחלקה ליישובי עולים במסדר הפנים. הוועדים המקומיים או המזכירות, פועלים במסגרת תקציב מאושר על-ידינו ונהנים מהענקה בשיעור 60-70% מתקציבם הרגיל. יתר ההכנסות באות מתשלומי התושבים. הטגפה היא להגביר את ההכנסות המקומיות מססים מוניציפאליים, תשלומי מים וכו', כך שגם קבלת מעט מוניציפאלי חוקי יוכלו הוועדים לאזן תקציביהם כדוגמת יתר הישובים המקומיים הקיימות.

במסגרת תקציבי הוועדים כלולים מלבד סירותים מוניציפאליים רגילים אף סירותי דת, בריאות, בטחון, כבאות וכו'. לאחר שיקבלו הוועדים המקומיים סמכות לגבות ארנוצת חינוך - ייכלל אף סירות זה במסגרת תקציבם תוך הטלת עול הסתתפות בחינוך על הוועדים המקומיים.

זהו בקווים כלליים הקו של חלוקת כספי הענקות ביישובי העולים.

ועדת הפנים
25.11.52

אני מטיק מדברי מר רוטנברג שבמידה שהמסים
בראש העין אינם נגנים אחראי מסרד הפנים

ע. אסא:

לתקציב במלואו.

מר רוטנברג: זה המצב בדיוק. אנו למפרע איננו יכולים
לקבוע מראש את ההוצאות, וביחוד לרגל
ההעלאות המתמידות באינדקס יוקר המחירים. עומדים בפתח ועדת הכספים
של הכנסת ומבקשים תוספת לכיסוי הגרעונות האלה.

י. יטעיה: מהו הבסיס החוקי לגביית המסים מן התושבים
בישובי עולים, ואם ישנו בסיס חוקי האם
בוהגים בסנקציות מסויימות לגבי אלה שמפגרים, או לגבי אלה שאינם מסלמים
זאת?

מר רוטנברג: אין לנו כל בסיס חוקי וכתוצאה מכך איננו
מסתמסים באמצעים. ישנה הצעה המתבטאת
בהפסקת קו המים ובקטנו כבר מאת אגף הסיכון לערוך סידורים שיאפשרו
ניתוק נפרד של המים לכל תושב במקרה ויסרב לשלם בעד המים לוועד המקומי.
זה למעשה ימצעי הלחץ היחיד שבידנו לתשלום המסים. אופיינית מאד לישובי
העולים התביעה ללא תשלום. וכל עוד אין מעמד חוקי לוועד המקומי
אין סום בסיס חוקי לגביית המסים מן התושבים.

מר רוזן: מונה לפני טיכום ההכנסות של 33 מקומות
מתקופת אפריל ספטמבר אשר מסתכם ...
לעומת 50 אלף ל"י בסנת הכספים הקודמת.

י. יטעיה: מהי האוכלוסיה של 33 המקומות?

מר רוזן: אמצעי נוסף לגביית המסים הוא, ההסכם עם
מחלקת הקליטה של הסוכנות היהודית. בסעה
שתושב המקום נושא עיניו לסיכון הוא חייב להביא אישור מהרשות המקומית
שסמיו מסודרים. גם ביחס לזה איננו מחמירים כל-כך כי אנו נתקלים במקרים
סוציאליים רבים, אולם זה מטמס נסק למטרה זו.

היו"ר נ. חת: אני חושב שההסברים בענין זה נתנו,
אנו עוברים לגקודה השלישית.

שכיתת עובדי עירית נצרת

מר רוטנברג: 1. מסרד הפנים היה בין הראשונים שדרשו לתקן
ולהעלות את מסכורותיהם של עובדי העיריה
ופועליה. עוד באוקטובר 1950 לקחנו חלק פעיל בדיונים שהתנהלו בין
העיריה, המוסל הצבאי ואיגוד עובדי העיריה.

כאשר איטרה העיריה ביום 23.12.50 תקן מפורסם,
העירה המחלקה למיעוטים (במכתב מיום 10.1.51) כי הדרגות והמסכורות הן
בדרך כלל נמוכות מדי, ועמדה ביחוד על כך שתפקידים אחראיים כגון מנהל
המים ומזכיר העיר יושבצו בדרגות מתאימות. ב-13.2.52 קיבלה העיריה,
ביוזמת המחלקה, לעבור לדירוג המסלתי החדש.

2. בהזדמנויות טובות דרשנו למלא את חבר
העובדים של מחלקות מסויימות בעיריה - ביחוד מחלקת מצנע העיר - כדי
שהן תוכלנה למלא את תפקידיהן כראוי, דברים בכיוון זה באשרו בשיחות
טובות עם ועדת העיריה ובכללן בהערות המחלקה על התקציב שהוצע לסנת
1951/52 (מכתבו מיום 7.6.51).

3. מסרד הפנים דרס בהזדמנויות טובות לייעל את
מנגנון העיריה ולהפעיל את מחלקותיה בעבודות ציבוריות ושרותי התברואה
הטובים. כאשר החליטה העיריה בסוף אפריל 1952 על קיצוצים וקיצוץ
במנגנון, העירה המחלקה למיעוטים על כך במכתבה מיום 11.5.52 בין השאר:

ז"ל

"בעיריית נצרת אין סירותים מיותרים, כמה מסרדים ממסלתיים חוזרים ודורשים לקיים סירותים חיוניים הדורשים לבריאות התושבים ונקיון העיר, כגון פיקוח על שחיטה ובדיקת בשר, הנהלה ראציונלית של אספקת המים הקיימת, פיקוח על נקיון מיכלי המים ורשת הצינורות, כן פיקוח תקון על סירותי התברואה. בכל הסטחים האלה ודומיהם לא תוכל העיריה לצמצם או לפטר, כי אם עליה למנות פקידים ועובדים בלתי מוכשרים לתפקידים הנוכחיים, הנבי מסכים לפטרם ולקבל חדשים במקומם, או להעביר פקידים מיותרים ממחלקה אחת לרעותה".

4. בין דרישות המחלקה למיעוטים בענין מנגנון העיריה יש להזכיר את הדרישה למנות גזבר, שהועלתה עוד בספטמבר 1950. המחלקה שלחה לנצרת מועמדים אחדים ומסנמזא מועמד מתאים בסוף שנת 1951, חל מפנה חשוב בגביית המסים ובהסדרת עניני הכספים של העיר.

5. באוגוסט שנה זו הציגו עובדי העיריה ופועליה דרישות מחודשות להעלאת מסכורתם. לפניית העיריה הסיבה המחלקה למיעוטים ביום 21.8.52, כי לפי החלטת הממשלה הוקפאו כל מסכורותיהם של עובדי העיריות והמועצות ואין לסנותם או לתקנם אלא באיסור סר הפנים; וכי ועדה ממסלתית מכירת את הסאלות של סכר עובדי הרשויות המקומיות, ומסקנותיה תהיינה מחייבות גם לגבי עיריית נצרת.

6. ביום 14.10.52 חתמו עיריית נצרת וברית פועלי ישראל ואגוד עובדי העיריה על הסכם סבו נקבע, כי עובדי העיריה ופועליה החודשיים יוסוו לעובדים ולפועלים בסירות הממשלה בכל תנאי העבודה, כולל סכר ותוספות לסינייהן, חופסות חגים וחופסות שנתיות, חופסת מחלה, פיצויים, תאונות עבודה, בגדי עבודה וכו'.

עם קבלת העתק ההסכם הודיעה המחלקה למיעוטים במכתבה מיום 26.10.52 שמסרר הפנים לא יתנבצ אם העיריה תסווה את המסכורות ותנאי העבודה של עובדיה בהתאם לדירוג והתנאים המתאימים של עובדי הממשלה.

י. חביבי:
לגבי ההסכם שנחתם בין עיריית נצרת לבין ברית פועלי ארץ-ישראל ברצוני לומר, כי הסכם זה הגיע למסרר הפנים ובו נכללו רק פקידים עיריית נצרת ולא הפועלים שבתוכם. כסו-כן נאמר על-ידי סר רוטנברג שסכרם ושל הפקידים הוקפא - פרט זה אינו נכון.

האם הקפאת הסכר מטעם מסרר הפנים פירושו, שמסרר הפנים מסכים לכך שיישארו החצב של הפרט בסכר בין עובדי עיריית נצרת ובין עובדי עיריות אחרות בתוקפון?

מהן מסכורות הממשל הצבאי לגבי עיריית נצרת? למסלחת שבאה מטעם קונגרס הפועלים הערבים אל העיריה נאמר שהדבר אינו נתון במסכותו של ראש העיריה אלא במסכות המושל הצבאי.

בשנת 1951 נתמנתה ועדת חקירה מטעם חברי עיריית נצרת, כדי לחקור בגרעון הקיים בתקציבה של עיריית נצרת ונתגלו מעשים בלתי רצויים, בעיקר בהתנהגותו של ראש העיריה ובסימוס לרעה בכספי העיריה. ברצוני לדעת אם מסקנות ועדת החקירה הגיעו אל מסרר הפנים בזמנו - או לא הגיעו - ומה עשה מסרר הפנים כנדון זה?

האם ידוע למסרר הפנים, כי עיריית נצרת עומדת לפטר, או רוצה לפטר, את עובדיה הוותיקים והמוכשרים ולהשאיר בתפקיד את העובדים החדשים ובעלי הפרוטקציות?

היו"ר ב. חת:
שאלת שביתת עובדי עיריית נצרת התעוררה לא רק לרגל בקשתו של חבר הכנסת חביבי להעלות זאת על סדר-יומה של הוועדה, אלא בעקבות המכתב שנשלח אל חברי הוועדה. הדגס בפניה הוא על שביתת עובדי עיריית נצרת ולא על בעיות העיריה, אולי גם בעיות אלה בטידה שהן נובצות לשביתה.

ועדת הפנים
25.11.52

מסרתי בזמני את המכתב לפר רוטנברג, ובו הוצגו מספר שאלות הנוגעות לטביחת העובדים. אולם, מר רוטנברג לא נגע כמעט בשאלות אלו.

מר רוטנברג:
אנו בתשובתנו נתנו הסבר על המצב כפי שהוא ידוע במשרד הפנים ולא נכנסנו לפרטים שבהן מתעוררת המסורה ושהדבר בגדר סמכותה. כמו-כן לא יכולנו להביע שום דעה ביחס לשאלות הכלליות שנמצאות בדיון בוועדת המסנה, ונשבענו מכן. אנו ענינו ביחס למצב המסכורות ומעמד עובדי העיריה. המסקנה מכן, היא לדעתי, שהטביחה ספרצה בעיריית נצרת איננה במקומה ואין כל הצדקה לתביעה.

בקשה לוועדת החקירה שהקימו חברי העירייה בנצרת אבי חושב שאין לזה קשר לעצם העניין הזה, ואין לי חוסר ביחס לזה ברגע זה. אסר ליתר השאלות שהוצגו על-ידי חבר הכנסת חביבי יענה מר לבדמן - מנהל מחלקת המיעוטים במשרד הפנים.

מר לבדמן:
לשאלתו הראשונה של חבר הכנסת חביבי, כלל ההסכם את הפקידים ואת הפועלים. אלכנו רואים את שני הדברים כנפרדים מאחר ששניהם עובדים בעירייה.

י. חביבי:
האם נמצא ברשותכם הסכם זה?

מר לבדמן:
יש לנו העתק ממנו.

לשאלה השניה ביחס להפרטים בסכר בין עובדי עיריית נצרת ובין עובדי עיריית אחרות - ברצוני טוב פעם להפנות תשומת לבכם לזה שאנו מסווים את הסכר בעיריית נצרת לזה של פקידי הממשלה. אם תסור את הדרגות תווכחו שדרגת הפועלים בממשלה בזמן האחרון גבוהה יותר מאשר בעירייה.

לגבי מסכורות המוסל הצבאי בנצרת לגבי העירייה, הרי משרד הפנים מביט על המוסל הצבאי כמסונה על המחוז וכאותן המסכורות.

לשאלת ועדת החקירה לבדיקת הגרעון הקיים בתקציב העירייה בנצרת: משרד הפנים אינו מתחשב בכל גוף אשר עורך חקירה כזאת אם אין פונים אליו ומודיעים על ניהול חקירה כזאת. למשרד הפנים יש מחלקה מיוחדת לעניני כספים והדרכה האחראית לטעם זה ואנו רואים את הבדיקות שלה כבדיקות מוטסקות ביותר.

לשאלה ביחס לפיטורי עובדים, אני טוב פעם רוצה להזכיר, כי חבר הכנסת חביבי כנראה לא שמע ולא ראה את המכתבים שכתבנו. אני כתבתי במפורט שאינני רוצה לפטר עובדים אלא להיפך. יש שם חוסר ברופא וואטרילרי שאנו דורשים אותו כבר כמה חודשים ולא נענינו על כך, כמו"כ אין עוזר למהנדס העיר, האם דבר כזה יתכן? להיפך, צריך להוסיף, אבל אם יש אנשים בלתי מוכשרים המסקנה טובת טאליה: או שצריך להחליפם או לעשות משהו אחר, אבל אין אנשים או פקידים מיותרים לעיריית נצרת - ההיפך הוא הנכון.

היו"ר ב. חת:
שמענו הסבר על-ידי מר רוטנברג וזמר לבדמן

בשלושת הסעיפים אשר עמדו על סדר-היום. בהתאם לכך עלינו להחליט אם נדון בזה וכיצד. כתבתי מכתב בשאלה זו אל חברי ועדת הפנים ועד כמה טראמית הוא הגיע זה עתה. מאחר שהוועדה השילה עלי לברר את הדבר, שוחתי עם יו"ר ועדת הכנסת, עם מזכיר הכנסת, עיינתי בתקנון הנ"ל ואלה הן מסקנותי. אין ברצוני להכנס לוויכוח על התקנון. ישנו ערעור על התקנון, אבל יחד עם זאת יש תקדים בוועדת הכנסת שהחלטות ועדת הכנסת ביחס לפרוצדורה סחייבות גם לפני שמליאת הכנסת קבלה אותן.

מסתבר כי כוונת אחדים מאלה שניסחו את התקנה 30(א) הו"ל היתה, כי וועדת הכנסת תהיינה מוטסקות לדון רק בעניינים שימסרו להן לדיון על-ידי מליאת הכנסת, אולם סעיף 30(א) עצמו קובע פרצה הנוגדת את הכוונה הו"ל על-ידי זה שמונה בין תפקידי וועדה קבועה גם דיון בבקשות של תושבים שהוגשו לכנסת, או שהוגשו לממשלה, והועברו על-ידיה

לכנסת, ואין בסופו אופן להניח כי כוונת הטענות היתה שבקשות סולן
תוגשנה מקודם למליאת הכנסת ומטעם תועברנה לוועדות, גם סעיף 30(ב) של
אותו התקנון קובע, כי "הוועדה רשאית לדרוש מאת הש"ר הנוגע בדבר הסברה
בענין שנמסר לו י"ו ה" או שנכנס לתחום תפקידי ה"ה" סכך אני
מניח שוועדה יכולה לדון בענין שנכנס לתחום תפקידיה גם אם לא נמסר לדיונה;
כן מניח סעיף 43(ב) של אותו התקנון שהוועדה יכולה לדון בענינים
שהכנסת החליטה על דיונם בוועדה למפרע. יתר-על-כן סעיף 35(א) כי "חברי
הוועדה רשאים להוסיף הצעות לסדר-היום בהסכמת רוב הוועדה" מבלי להגביל
במפורש את רשותם זו בהצעות שנמסרו לדיון הוועדה על-ידי מליאת הכנסת
בלבד. כן אין מוציא התקנון מן הכלל את ועדת הכנסת ואין להניח כי
היא תהיה מוגבלת בדיוניה רק בענינים שנמסרו לה מזמן לזמן על-ידי
המליאה.

ברצוני להזכיר לחברי הוועדה כי קיים תקנון
של מועצת המדינה הזמנית, אשר לא בוטל למעשה, ויתכן שהוא בוטל באותה
המידה שקיים תקנון חדש, ובו כתוב בפירוש על פרוצדורה הפוכה.
לי נראה, בהתאם לסעיפים הנ"ל, גם אם הם סותרים את הכוונה הסתברת של
אחדים ממוסדי התקנה 30(א), שאין התקנון אוסר על ועדה קבועה של הכנסת
לדון גם בדברים שלא נמסרו לה על-ידי מליאת הכנסת, אם הדברים הם בתחום
עניניה של הוועדה בהתאם לסעיף 29, ובקבעו בסדר-היום בהתאם לסעיף 35(א).

השאלה היא מה תעשה הוועדה לאחר שהיא דנה. האם
טותר לה להסיק מסקנות מהדיון בענינים שלא נמסרו לה על-ידי הכנסת, ואם
כן - האם טותר לה להביא את מסקנותיה בענינים אלה לכנסת. אינני רואה
לכך פתרון, כי התקנון בניסוחו אינו קובע אפשרות הבאת מסקנות בענינים
אלה לכנסת, אף-על-פי שאינו אוסר זאת במפורש.

אצב, נודע לי, כי עוד לפני הפגרא ערערו באי-כח
חמש סיעות בוועדת הכנסת על נוסח התקנה 30(א) הנ"ל, והדיון בערעור זה
עומד בסדר-יומה של ועדת הכנסת.

ע. מסמך:

נדמה לי שהי"ר הכבוד טעה הפעם בכמה נקודות.
הטעות הראשונה היא עצם כתיבת המכתב הנ"ל. אני
אמנם הצעתי את ההצעה, וכך הלינותי אותה ואני מניח שגם חברי הוועדה
הבינו אותה כך, כי כאשר מתעוררים חילוקי דעות בענינים פרוצדורליים
אין הוועדה מחליטה על כך בעצמה אלא מוסר המוסר לכך שהוא ועדת הכנסת.
ועדת הכנסת היא כנסת זוטא שמתפקידה לברר בעיות פרוצדורליות ועניני
תקנון, זוהי גם הסיבה שוועדת הכנסת אינה ועדה קטנה, כי עליה לספק
בצורה יותר נאמנה את ההרכב הסיעתי בכנסת. כאשר אנו פה סיכסכו והטלנו
על יו"ר הוועדה שלנו לברר עם יו"ר ועדת הכנסת - הרי זוהי צורה אלגנטית
של החלטה הסכמה להכרעה של ועדת הכנסת. אילו מסקנות יו"ר הוועדה שלנו
היו זהות עם אלה של יו"ר ועדת הכנסת - הייתי מקבל זאת. אולם מאחר
סיו"ר ועדתנו חולק על כך - אני מבין את הפרוצדורה הזאת כמיותרת ואני
מבין מתוך כך, כי בענין זה שיש בו חילוקי-דעות - מבררת ועדת הכנסת.
זוהי לא רק שאלת פרוצדורה לדעתי, אלא שאלה עקרונית על שיטת עבודתה
של הכנסת, על עירוב הסמכויות בין הרשות המחוקקת לבין הרשות המבצעת.
העם בחר בכנסת, הוא לא בחר בוועדות. שום ועדה אינה מוסר בעל סמכויות.
סמכויות יש רק לכנסת, יש סמכות לוועדה בה בפידה שהכנסת העבירה לה
מסמכויותיה. מסוים כך אני גורס כי וועדה אינה כתובת לתושבים, לצבור
ולפרט. הכתובת היא הממשלה, הכנסת, והכנסת על-טנת שמוכל לנהל עבודתה
תמסור עניניה לוועדה זו או אחרת.

מסוים כך אני חולק על פרושו של סר חת לגבי
שאלה זו בתקנון. סר חת אוסר שקיים עוד התקנון של מועצת המדינה הזמנית,
לי ברור שהתקנון הנוכחי ביטל דברים קודמים. התקנון הזה בא לסגור את
מה שהוחלט אז.

אינני רואה כל סתירה בזה שהוועדה רשאית לדרוש
הסברים בענין שנתון לתחום שיפולה בהתאם לסעיף 29 של התקנון. אבל דיון
ומסקנות כתוצאה מכך - לא.

ז"ל

ברצוני לומר זאת גם אליבא דחברי הכנסת החולקים עלי, כי ישנו סעיף מפורט בתקנון זה האומר: "זכות קדימה תינתן לדיון בהצעות חוקים הכלולות בסדר היום" (35 ב-). פה מתקבל דבר כזה: נסטר לוועדת הפנים חוק העיריות, יותר משנה; ובמקום לדון בחוק זה אנו דנים בבעיות כמו ראש העין וכדומה.

שנית, בקשות תוסבים לדעתי, אינן יכולות להיות מועברות לוועדות הכנסת.

י. ישעיהו: ביחס לזה קיימת הוועדה לפניות הציבור.

ע. א. 50: לדעתי צריכה לטפל בבקשות תוסבים מזכירות הכנסת או בשיאות הכנסת. נוסף על כך אפשר להעביר בקשות לוועדת הכנסת, או לוועדה לפניות הציבור.

היו"ר ב. חת: ועדת הכנסת מוגדרת כוועדה רגילה.

ע. א. 50: לפי דעתי ועדה אינה יכולה לעסוק בפניות הציבור, ואם ישנו חלל בטוח זה יש לסלא אותו.

אני מצדיק בדרך כלל את התקנון במגמתו, אינני חושב שחיבור התקנון הוא ענין מקרי, יש פה השקפה מסוימת על חלוקת תפקידים ועל חלוקת סמכויות שאסור לנו לערער אותן, כי אחרת נכניס עצמנו לבלבול ללא גבול.

ח. לנדאו: דיון זה מעורר בי חרדה לגבי מעמד הכנסת בכלל, כי מי שמסתכל במעמדנו לגבי זמן כהונת הכנסת הראשונה רואה ויודע כי קרנה של הכנסת ירד. אין ספק שהמגמה היא להוריד את השליבותה ומעמדה של הגוף העליון במדינה וזה מתבטא בהתנצחות מתמדת בין הגוף האכזקוטיבי לבין המוסד המחוקק. הסמכויות האלה נשטרות ברוב המדינות בקפדנות רבה, אולם אצלנו מגמת הסמכות האכזקוטיבית הולכת וגוברת טיום ליום ומנסה, ובהצלחה לדעתי, להתגבר על הסמכויות המחוקתיות. אין זה סקרה שהתעוררה בעיה זאת כאן לראשונה בקשר לבעייתנו, והיתה התנגדות לחקור בענין.

המגמה הזו קיימת לגבי הכנסת כולה - להורידה - קיימת גם לגבי הוועדות, לרובן את הוועדות שתוכנן הביקורת. הכנסת אינה גוף לחקיקה גרידא, הכנסת היא המבקרת הפרלמנטרית של הסמכות האכזקוטיבית, שהיא למעשה נבחרת על-ידי הכנסת. מבחינה זו השיטה קיימת והמגמה היא לבנות לנתק את הביקורת הזו, להורידה ולהחלישה.

היו"ר ב. חת: אבקש את סליחת חבר הכנסת לנדאו, אולם אני רואה זאת מחובתי כיו"ר הוועדה לספור על זמן ועל תוכן הדיון. הבעיות שעוררת הן חשובות וטענינות מאד אולם אינן לענין.

ח. לנדאו: ברצוני קודם-כל לקבוע עובדה ששתי ועדות מוועדות הכנסת: ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון פועלות כל הזמן בשיטת היזמה הפנימית של הוועדה, ואיש אינו שואל מאין הסמכות הזאת. אני חושב, שאם נקבל החלטה שהוועדה צריכה להיות מודרכת בדיוניה על-ידי הכנסת תהיה זו גילוטטינה מוחלטת. ועלינו למצוא לכך את הפתרון. לאור עובדה זו, אין לי ספק שיש מקום לדיון בבעיה זו בוועדה, והיה אם ייקבע הנוהג של גילוטטינה זו, יתכן ונגיע למצב שבוועדות הכנסת תסב קואליציה גרידא ואז עבודת החקיקה ודאי שתהיה בקצב מהיר מאד.

עומדת שאלת המסקנות. זוהי באמת בעיה. במקרה שהטר חולק על המסקנות קיימת האפשרות שהוועדה כולה תציע זאת בתור הצעה לסדר-היום, או שיציע זאת חבר כנסת לסדר-יומה של הכנסת, ויהיה בזה גם משום אמצום זמנה של עליאת הכנסת על-ידי בירור הבעיה בפורם מצומצם יותר.

ועדת הפנים
25.11.52

ז"י.

ד. ארם:
אני מציע כי ועדת הפנים תקבל היום החלטה על דעת כל הסייעות, לפנות אל נשיאות הכנסת בדבר הגנה על סמכויות הוועדות - אחרת אין לנו מה לעשות כאן.

אסר למסגרת התקנון - אני חושב, בנבואה לדעתו של מר אסף, שמה שעשה יו"ר הוועדה היא עבודה טובה והוגנת, הוא ניסה להסתמך על דברים שיסגנום והגיע לכלל מסקנות. אני מתנבא לפירושו של היו"ר שכל סאלה טרופה להעלות חבר הוועדה דורסת את הסכמת רוב הוועדה.

אני מציע לעבור עכשיו לסדר-היום ולנהוג כפי שהיה נהוג בכנסת הראשונה.

י. סליבנוב:
אני חושב כי ענין זה טעון דיון יותר מעמיק ודו-דבר רחב. אין כל ספק שמכתב יו"ר הוועדה אל חברי הוועדה אינו פוגע בסמכותו.

לעצם הענין: השאלה בדבר סמכויות הוועדות והיחסים שבין הכנסת לבין הוועדות - אינה ברורה, ולצדדי עלי להגיד כאן, והעירותי על כך גם ליו"ר ועדת הכנסת הנכבד, שהתקנון כפי שהונח על שלחן חברי הכנסת אינו מוטלם בהרבה מאד חלקים, איננו מלא ואיננו ברור די הצורך. ההגדרות במקום אחד טובות לגבי מקום שני המדובר באותו מושג, אין השלמה ותיאום בין החלקים. אינני בא כמובן בטענות אל ועדת הכנסת כי זה תקנון לנסיון וברור שאי-אפשר היה להסבע מסגירות. אבל, כל וועדה הנתקלת בדבר בלתי מוטלם, וכן כל חבר כנסת, מחובתם להעיר על כך.

אני מתנבא לדעתו של חבר הכנסת אסף בקשר להגדרת הסמכויות. לדעתי, הוועדה היא חלק אורגני של הכנסת. אין ספק שאחד התפקידים העיקריים של כל ועדה הוא לעסוק בעבודת החקיקה, אבל ישנם גם מעיפים אחרים שאינם טובלים דיחוי.

ע. אסף:
גם זה כתוב בתקנון.

היו"ר ב. חת:
"זכות קדימה תינתן לדיון בהצעות חוקים הכלולות בסדר-היום".

י. סליבנוב:
ברצוני לעמוד על עוד נקודה אחת. הפרקטיקה של הכנסת הראשונה היתה כזו שהצבור פנה באופן יסיר אל ועדות הכנסת ויו"ר הוועדה היה מביא זאת לידיעת חברי הוועדה, או מעביר זאת לטיפול הוועדה הנוגעת בדבר. זהו הנהוג עוד היום בוועדות אחדות. אני חושב שאפשר לקבל החלטה מסויימת בענין זה, אינני מציע סנקציה מסקנות באופן סופי. יש לנו הזכות המלאה לקבל עמדה בענין זה ואם נמצא לנכון להתקנון דורש שינוי מסויים בצד זה לועדת הכנסת.

ד. הכהן:
אני שותף לדעה אסר הובעה כאן על-ידי רבים מחברי הוועדה, כי ההגדרות בהצעת התקנון אינן בהירות די-הצורך. אינני מתנגד לכך שמישהו יבהיר אותן, אולם אינני חושב שאנו נבהיר אותן כאן ואין זה בסמכותנו. לכל מי שיעשה זאת, אני רוצה לומר, כי ועדת כנסת אינה יכולה לבוא ולסלא את הפונקציות האנזוקוטיביות של הממשלה ואינה יכולה להתערב בענייניה. אינני מעלה על הדעת כי קיימת מדינה בעולם שיש בה פונקציות כאלה. יכולה להיות מין "דריאל קומיסיון" המקבלת "צ'רטר" בפרלמנט על-מנת לבדוק עניינים טובים. גם אצלנו היה קיים דבר כזה לגבי ועדת ג' לאסי. אף זה עובר מסגרת מסויימת.

ז"ל.

נאמר כאן שנוהגים בוועדת הכספים ובוועדת החוץ והבטחון באוטונומיה מסויימת. - ברור שיש הבדל בין ועדת הכספים ליתר הוועדות; עליה הסלנו יותר סמכויות, הכח האכזרטיבי רצה בזה, גם בוועדת החוץ והבטחון אינני זוכר שהעלינו פעם שאלה שאיננה בהסכמה עם השר, ברצוני לחזור ולומר לחבר הכנסת קליבנוב כי הכנסת היא הסמכות הפוסקת בענין זה. אין לך מוסר אחר שפוטק, ולא יתכן שאנו נהפוך את הוועדה למפעילה את הפרודגטיבות האכזרטיביות של הממשלה, של בית-המספט, של מבקר-המדינה - כי אז נהפוך את כל ועודות האלה לתוכא ואיסלולא. אם נרצה להפוך את הוועדה הזאת לגוף כזה - הרי רק אז ננמיך את ערכה, בטעה שיש לה פונקציות ברורות של מוסד לתחיקה שאין עליון ממנו - ויש לנו עבודה לעשות. מטום כך אני גורס שאין אנו צריכים ללכת שולל אחרכל בעיה שמטעירה את הציבור, וכל מכתב צעקני המסעיר את הציבור.

אני מציע שמיטהו מוסמך יגדיר טוב את הסמכויות, ודעתי בטשת זה ירועה.

י. יטעיה:
ברצוני רק לחזק את הצעת חבר הכנסת דוד הכהן, שאת הענין הזה צריך להביא לוועדת הכנסת. היא אטר עיבדה את התקנון, היא שיה שניסח והיא הפה סיתקן את הניסוח אם הוא לקוי ויש בו פרצות.

אעמוד על נקודה אחת אשר התעכב עליה יו"ר הוועדה. יטנה ועדה לפניות הציבור והנוהג לגביה עד כה היה שמכתבים אשר קבלה הכנסת הופנו אל ועדה זו (ועדת משנה של ועדת הכנסת) והיא הפנתה את הנוגעים בדבר אל המוסדות הממשלתיים ותאמימים. יש סף לזה פנה הציבור אל הכנסת במטאלות, במסלחות וכד'. בדרך כלל קבלה זאת נטיאות הכנסת והיא באמת עמדה בפני שאלה זו, מה לעשות. נדמה לי שטוכס בענין זה להסתית את קבלת הפניות עד למיניסום ולקבל אך ורק מקרים מיוחדים במינם.

נניח שבענין זה יש פירצה בחוק, כלומר חוסר בהירות, הרי הטכל היטר אומר שכאטר בא חבר כנסת ומעורר שאלה - יחליט על זה הרוב בוועדה; אם ידונו בכך ואם לאו. אם הרוב מחליט לסמוע הסבר ביתס לזה מטמע שיש לזה ערך בעיני רוב חברי הוועדה.

לשאלת הטיכום והמסקנות, דבר זה לדעתי ברור לגמרי, טרק דברים אשר העבדה הכנסת אל הוועדה - יסתכמו במסקנות בתקנון, לגבי דידי, אין טום ספק בטאלה זו.

היו"ר נ. חת:
עומדות לפני הוועדה שתי הצעות. ההצעה הראשונה של חבר הכנסת אסף: להפסיק מעתה לדון בטאלות שלא הועברו לוועדה על-ידי מליאת הכנסת, וההצעה השניה שאני מציע: להמטיך בדיון, כפי שהיה נהוג עד עתה, ולפנות אל ועדת הכנסת להכריע בטאלת המסקנות.

מ. ארם:
אני לקבל את הנוהג שסיה עד עתה שחווועדה דנה בהצעות ומטיקה בכך מסקנות.

ע. אסף:
אינני מתנגד לכך שנקבל בטאלות אלה אינפורמציה מאת מטרד הפנים, אבל אני מתנגד לכך שנדון בדבר, ונטיק מסקנות.

היו"ר נ. חת:
לדעתי הוועדה יכו לה לדון בהצעה, והבעיה היחידה היא אם רטאית הוועדה בכל דבר להעביר את מסקנותיה לכנסת או לממשלה. ברור, שלגבי ענין טרוב הוועדה אינו מעונין בדיוק עליו - הדבר נדחה.

ועדת הפנים
25.11.52

ז"ל

לאחר הצבעה

ה ד ת ל ט :

להחליט בנוגע לדיון גם בהצעות. לא נמסרו לוועדה על-ידי
מליאת הכנסת - בטענה אם לא הועדה להגיש לידי מסקנות
במלואן לא הועברו לה על-ידי מליאת הכנסת - ואם כן -
מה לעשות במסקנות אלו - תכריע ועדת הפנים.

מציע

אני/שורועדת הפנים תקיפה בשבוע הבא ישיבה נוספת
על-מנת שנוכל להתקדם ביחס לעבודתנו הנהיגתית.

היוזם נ. חת :

הוחלט :

בשבוע הבא תהייה ישיבה תהייה ישיבות של ועדת הפנים.
ישיבה אחת ביום ג', ישיב בכסלו, בשעה 12.00,
בה ימשיכו את הדיון בקוד לטעין א' בסה"ל, ודונות,
וישיבה בניה ביום ג', ישיב בכסלו, בשעה 8.30
- על סדר-היום תהייה הדיון בתוך העתונות והמסך
הדיון בתוך לתיקון תקודת העליות.

הישיבה סגורה.

הישיבה נפתחה בשעה 11.00.